

**Oponentský posudek na magisterskou kvalifikační práci
„Kompoziční a interpretační analýza díla
Messe de la Pentecôte od O. Messiaena
v kontextu jeho výrazových prostředků“ Kristíny Gabčové**

Práce je psaná účelně, jasně a čtivě. Obsahuje množství kvalitně zpracovaných informací o Messiaenově životě a díle. Autorka se rozhodla napsat práci v češtině, ačkoliv jejím rodným jazykem je slovenština. I když se jí to dařilo dobře, unikala jí nějaká slova – např. na straně 8 dole nazývá Messiaena organistou, česky bychom dali přednost výrazu varhaník. To samé se opakuje na str. 35 v prvním odstavci, kde je dokonce stejné slovo skloňováno slovensky - organistu. Tyto jazykové chyby poněkud kazí dojem. Otázkou je, jestli, když se v práci nachází citace převážně ve slovenštině, neponechat i jazyk samotné práce ve slovenštině.

Obsahově kvalitní práci bohužel narušuje množství jazykových chyb – několik příkladů: ve slově „vitrážemi“, kde jednou správně autorka uvádí měkké i po v, jednou však tvrdé. Čtenář chápe, že jde o překlep. Při postupném čtení se však pravopisné chyby a překlepy množí: např. na str. 19, kde v příkladu je slovo „neobratelný“, zřejmě mělo být „neobratitelný“, dále neexistující slovo „vyspořádat“, nebo jazykově hovorové obraty, jako „tohle dílo“ (obojí v závěru str. 36), nebo sousloví „významním prvkem“ na začátku str. 39, nebo na str. 44 slovo „jednohlasím“. Na str. 50 se neshoduje podmět s přísudkem – „motivů, které se objevovali“. V závěru práce se opakovaně objevuje slovo varhaník se dvěma „n“. Ohledně významově správného užívání odborných termínů většinou není co vytknout, ale i zde se objeví diskutabilní slova: použití slova „registr“ ve smyslu varhanního rejstříku. Správnější by bylo použití slova „rejstřík“, protože jeho význam zahrnuje např. jak soubor dat, tak také oblast tónů určitého charakteru u hlasu nebo nástroje nebo řadu varhanních píšťal. U významu slova „registr“ se však souvislost s hudbou nebo varhanami neuvádí, je to jen hovorové vyjádření. Lze konstatovat, že pečlivost v korektuře textu není autorce vlastní. Kladu si otázku, jestli její práci po ní někdo pořádně přečetl.

Rozčlenění práce na kapitoly životopisu, díla, kompozičních prostředků a nakonec analýzy díla, je jasné, přehledné a logické. Zejména oddíly životopisu a kompozičních prostředků jsou napsány zdařile, autorka podává hutný a obsáhlý přehled toho nejdůležitějšího o autorově skladatelské technice. Uvádí celou řadu příkladů Messiaenovy kompoziční techniky v různých dílech a vhodně je zasazuje do kontextu celého jeho díla. Považuji to za velký klad práce.

Jako hlavní oddíl a smysl práce vnímám analýzy. Autorka to sama uvádí v názvu práce a v Abstraktu píše: „Nejdůležitější částí této práce je kompoziční a interpretační analýza díla Messe de la Pentecôte, [...]. V díle můžeme demonstrovat jeho kompoziční postupy a analyzovat jeho motivickou práci, vliv gregoriánského chorálu a bohaté využití varhan jako hudebního nástroje.“ Ohledně interpretačních okolností, technických, artikulačních a barevných řešení je tento oddíl skutečně obsáhlý a odráží se v něm vlastní interpretační zkušenost autorky. Řešení rejstříkování je věnováno hodně prostoru a vztahuje se k nástroji v sále Martinů, kde také autorka toto dílo zahrála na svém absolventském koncertu. Uvádí na více místech Messiaenovy požadavky na rejstříkování,

vycházející z nástroje v Katedrále La Trinité v Paříži, kde Messiaen působil a Messe de la Pentecôte komponoval. Popisuje, jak vyřešila absenci některých vyžadovaných rejstříků na varhanách v sále Martinů. Předpokládá však, že čtenář oba nástroje dobře zná. Zde bych poznamenal, že by bylo nanejvýše žádoucí, aby v práci byly uvedeny dispozice obou nástrojů. Jinak je interpretační analýza zevrubná a hodnotná, podle potřeby obsahuje i deklarované souvislosti.

Nenalezl jsem však kompoziční analýzu, kterou autorka slibuje v názvu i Abstraktu, i když se k jednotlivým složkám nesystematicky vyjadřuje, spíše z pohledu interpreta. Kdyby práci zacílila pouze na interpretační analýzu, svůj úkol by splnila na úrovni a vrchovatě. Bohužel nelze nalézt nějaký systém, podle něhož by proběhla ucelená kompoziční analýza a to pokládám za závažný nedostatek. Kompoziční analýzou se rozumí přehledný a systematický rozbor celého průběhu skladby po stránce formální, harmonické nebo modální, tématické, metroritmické nebo i tektonické a estetické. Poslední řečené autorka naplnila uspokojivě. V autorčině analýze se sice nacházejí všechna tato témata, ale nahodile, neúplně a nesystematicky. Některá jsou rozpracována bohatě, jiná málo nebo vůbec (např. slibovaná analýza motivické práce). Jednoduše řečeno – kdyby někdo chtěl v kostce poznat podobu a rozsah tohoto díla, z této části práce by nebyl schopen určit jeho tvar a kompletní kompoziční prostředky.

V práci se používá citační norma harvardského stylu. Na naší fakultě jsem se doposud setkal pouze s poznámkami pod čarou, jak to vyžadují výnosy rektora AMU o úpravě VŠKP, přednášené také v rámci přípravných seminářů. Výnosy rektora však zároveň připouští užívání i jiných citačních norem. Citační styl je důsledně dodržován v celé práci a nechybí ani povinný seznam bibliografie, i když je nekompletní. Např. na str. 34 je citace „Messiaen In.: Music and Color atd.“, která v seznamu chybí. Na str. 23 je citace „Messiaen In. Technika můjho hudobného jazyka atd.“. Po označení „In“ následuje očividně jiná interpunkce, než v jiných případech, a která má být jednotná (drobná výtku), ale užití tohoto označení je možné výhradně v případě, že se jedná o publikaci typu sborník či časopis, což v tomto případě evidentně není. Není to jediný případ v práci. Menší výtku bych měl v tom, že některé citace obsahují rok vydání a stranu, některé něco z toho ne. Citace mají v celé práci vypadat jednotně a vždy se mají uvádět stejným způsobem.

Chtěl bych vznést dotazy k rozpravě: co vedlo uchazečku k použití češtiny, když má možnost práce ve slovenštině? Jak proběhla jazyková korektura? Mohla by dovysvětlit práci s citacemi podle předchozího odstavce? A nakonec – jak by podle jejího názoru měla vypadat kompoziční analýza?

Při zvážení okolností nenaplnění názvu práce, množství nepřesností v jazyce a citacích, jsem nucen se pohybovat v řádech nižšího hodnocení. Na druhou stranu oceňuji přínos vlastního vkladu interpretační zkušenosti a množství jinak kvalitně odvedené práce. Proto pro diskusi k obhajobě navrhuji hodnocení C.

6. 6. 2022

MgA. Pavel Černý

OA varhanní odd. KKN